

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.6
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.6/7 din 03.07.2015*

CURRICULUM la disciplina

„Probațiunea sentințială în comunitate, penitenciară și postpenitenciară”

(consilieri de probațiune)

AUTORI:

Vladimir POPA
Șef al Oficiului central de probațiune
Iurie MAHU,
Șef al Serviciului resocializare
Oficiului central de probațiune

_____ **AVIZAT**
Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINĂRI

Probațiunea sentențială în comunitate, penitenciară și postpenitenciară este activitatea cu subiecții care deja sunt condamnați și scopul este de a lucra cu aceste persoane pentru ca ei să se reintegreze în societate și să nu comită infracțiuni. Procesul aceste depinde de profesionalismul consilierilor și de cunoștințe în domeniul teoriei de resocializare și aplicării acestor cunoștințe în lucrul cotidian. În planul serviciilor, probațiunea înglobează activități menite să sporească eficiența sistemului de justiție penală și să mărească importanța conceptului de individualizare a pedepsei penale. Conlucrarea dintre serviciul de probațiune și serviciul penitenciar ne dă posibilitate de a spori procesul de reintegrare socială a persoanelor eliberate din penitenciar.

Cursul de instruire inițială este destinat persoanelor care nu au experiență profesională în domeniul probațiunii. Cursul își propune să contribuie la cunoașterea privind:

- definirea tipurilor probațiunii;
- cadrul legal;
- conceptul de probațiune sentențială în comunitate;
- conceptul probațiunii penitenciare și postpenitenciare;
- subiecții probațiunii, categoriile subiecților probațiunii. Statistica;
- statutului juridic al subiecților probațiunii, drepturilor și intereselor subiecților probațiunii, obligațiilor lor;
- noțiunea conceptuală ale resocializării și reînegrării sociale;
- determinarea elementelor și procesului de resocializare și reînegrare socială a subiecților probațiunii.

Curriculumul înglobează trei dimensiuni: cunoaștere, aplicare, integrare. Cunoașterea include acumulare de informație și sistematizare de concepte în domeniul probațiunii. Aplicarea și integrarea presupune formarea și dezvoltarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și de utilizare a abilităților practice în activitatea profesională cotidiană, la soluționarea situațiilor problemă și la rezolvarea sarcinilor cu grad avansat de complexitate.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei „Probațiunea sentențială în comunitate, penitenciară și postpenitenciară” audientul va obține următoarele competențe:

- definirea tipurilor probațiunii;
- relatarea cadrului legal;
- cunoașterea conceptului de probațiune sentențială în comunitate;
- cunoașterea conceptului probațiunii penitenciare și postpenitenciare;
- cunoașterea subiecților probațiunii, categoriile subiecților probațiunii. Statistica;
- relatarea statutului juridic al subiecților probațiunii, drepturilor și intereselor subiecților probațiunii, obligațiilor lor.;
- definirea noțiunilor conceptuale ale resocializării și reînegrării sociale;
- determinarea elementelor și procesului de resocializare și reînegrare socială a subiecților probațiunii.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil:

- să aplice în practică prevederile actelor normative;
- să organizeze și să planifice activitatea cotidiană în conformitate cu actele normative;
- să recomande soluții pentru depășirea dificultăților de implementare a elementelor resocializării;
- să propună modalități de diversificare a activităților de resocializare și reîntegrare socială;

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Probațiunea sentențială în comunitate, penitenciară și postpenitenciară	Vladimir POPA	24	10		Teste pentru verificarea cunoștințelor
	Iurie MAHU			14	

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1	Tipurile probațiunii	2	4
2.	Subiecții probațiunii.	2	2
3.	Asistența și consilierea în probațiune	2	4
4.	Acțiunile de control a subiecților de probațiune	4	4

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1 . Tipurile probațiunii		
<i>Orele de curs</i> <ul style="list-style-type: none">• Noțiunea de probațiune sentențială în comunitate.• Scopul, esența, principiile probațiunii sentențiale în comunitate• Direcțiile de activitate în probațiunea sentențială în comunitate.• Noțiunea de probațiune penitenciară.• Scopul, esența, principiile probațiunii penitenciare• Direcțiile de activitate în probațiunea penitenciară.	Curs-prelegere Proiector/laptop	Lectura surselor bibliografice.

<ul style="list-style-type: none"> • Noțiunea de probațiune postpenitenciară. • Scopul, esența, principiile probațiunii postpenitenciare • Direcțiile de activitate în probațiunea postpenitenciară <p><i>Ore de practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și analiza noțiunilor de de probațiune sentențială în comunitate, penitenciar și postpenitenciară. • Analiza scopului, esenței, principiilor probațiunii sentențiale în comunitate, penitenciare și postpenitenciare • Direcțiile de activitate în probațiunea sentențială în comunitate, penitenciare și postpenitenciare. 	<p>Seminare. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>
<p><i>Tema 2. Subiecții probațiunii</i></p>		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Categoriile subiecților probațiunii. Statistica. • Statutul juridic al subiecților probațiunii. Drepturile și interesele subiecților probațiunii. • Obligațiunile subiecților probațiunii. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și analiza categoriilor subiecților probațiunii și statisticii, • Identificarea statutului juridic al subiecților probațiunii. • Analiza drepturilor și interesele subiecților probațiunii, obligațiilor subiecților probațiunii. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>
<p><i>Tema 3. Asistența și consilierea în probațiune</i></p>		

<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiunea asistenței și consilierii • Tipurile de asistență și oportunitatea consilierii în procesul de supraveghere <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza efectului de asistență în cadrul supravegherii. • Analiza importanței consilierii în probațiunea sentințială și postpenitenciară. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>
<p>Tema 4. Acțiunile de control a subiecților de probațiune</p>		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea acțiunilor de control a subiecților de probațiune. • Acțiunile de control la etapa sentințială și postpenitenciară. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza modului de supraveghere a subiecților. • Activități specifice de control în etapele probațiunii sentințiale și postpenitenciare. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice.</p>

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- prezentarea de lucrări individuale/referate/portofolii/eseuri;

- prezentări de rapoarte/comunicări/informații etc.
- participarea audiențelor în cadrul orelor practice;
- realizarea activităților individuale;
- susținerea unei testări care vor conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor;

B.Evaluarea finală se va efectua sub formă de teste pentru verificarea cunoștințelor la finele disciplinei de studiu.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative:

- 1) **Codul Penal** al Republicii Moldova din 18.04.2002, Monitorul Oficial, nr. 72-74 din 14.04.2009;
- 2) **Codul de Procedură Penală** al Republicii Moldova din 14.03.2003, Monitorul Oficial, nr.104-110 din 07.06.03;
- 3) **Codul de executare** al Republicii Moldova din 24.12.2004, Monitorul Oficial, nr. 214-220 din 05.11.2010;
- 4) **Legea cu privire la probațiune** nr.8 din 14.02.08, Monitorul Oficial, nr.103-105 din 13.06.08;
- 5) **Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție** nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
- 6) **Legea privind administrația publică locală** nr. 436 din 28.12.2006, Monitorul Oficial, nr. 32-35 din 09.03.2007;
- 7) **Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003**, Monitorul Oficial nr.42-44 din 12.03.2004;
- 8) **Hotărârea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 cu privire la crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 112-114 din 14.10.1999;
- 9) **Hotărârea Guvernului nr. 331 din 23.04.2009 cu privire la unele măsuri de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 86-88 din 08.05.2009;
- 10) **Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643 din 31.12.2003**, Monitorul Oficial, nr. 16-18 din 23.01.2004),
- 11) **Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 10.09.2010**, Monitorul Oficial, nr. 166-168 din 14.09.2010);
- 12) **Regulamentul Consiliului Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, aprobat prin decizia Consiliului la nr.3 din 30.12.08;
- 13) **Ordin nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului prezentințial de evaluare a personalității** (Monitorul Oficial, nr. 10-11 din 23.01.2009);
- 14) **Instrucțiunea cu privire la activitatea de probațiune sentințială și postpenitenciară în privința condamnaților adulți și minori**, aprobată prin Ordinul nr.168 din 30 decembrie 2013.

Reglementări internaționale:

- 1) **Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționați sau infractori liberați condiționat;**

- 2) **Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo)** 45-110 din anul 1990, Cea de-a 68-a ședință plenară, 14 decembrie 1990;
- 3) **Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)**, Rezoluția 45/112 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară);
- 4) Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la **regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a vice-miniștrilor;
- 5) Recomandarea (2000) 22 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre privind **îmbunătățirea aplicării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare**, adoptată de Comitetul de Miniștri pe 29 noiembrie 2000 la a 731-a întâlnire a vice-miniștrilor;
- 6) Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind **liberarea condiționată (parole)**, adoptată la 24 septembrie 2003 la cea de-a 853-a întrunire a vice-miniștrilor;
- 7) Recomandarea CM/Rec (2010) 1 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei**, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a vice-miniștrilor;

Practica judiciară:

- 1) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 14 noiembrie 2008 cu privire la **practica aplicării unor prevederi ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal**;
http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%206%20_2008_%20cu%20privire%20la%20practica%20aplicarii%20unor%20prevederi%20ce%20reglementeaza%20punerea%20in%20aplicare%20a%20hotararilor%20judecatoresti%20cu%20caracter%20penal.pdf;
- 2) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 4 iulie 2005 despre **aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației naționale și internaționale privind aplicarea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității și executarea acestei pedepse**(Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.12, pag.15);;
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%208%20\(%202005\)Despre%20aplicarea%20de%20catre%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%208%20(%202005)Despre%20aplicarea%20de%20catre%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf);
- 3) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.39 din 22 noiembrie 2004 cu privire la **practica judiciară în cauzele penale privind minorii**(Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7, pag.6);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.39%20\(2004\)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.39%20(2004)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf);
- 4) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.16 din 31 mai 2004 cu privire la **aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale**, (Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2004, nr.6, pag.22);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.16\(2004\)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.16(2004)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf)

Literatură de specialitate:

- 1) Dolea I., Zaharia V., Revista de științe penale, supliment 2007, **Culegere de acte naționale și internaționale în domeniul penal**, volumul I, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 2) Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I., **Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Mediarea penală**. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
- 3) Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L., **Ghidul consilierului de probațiune**, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
- 4) Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. **Alternative la detenție. Raport de evaluare**. - Ch. :, „Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
- 5) Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., **Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare**. - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
- 6) Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., **Probațiunea presentențială în privința minorilor. Teorie și practică**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;
- 7) Ulianovschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „**Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori**”, IRP, Chișinău, 2006;
- 8) Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „**Pregătirea pentru liberare a deținuților**”, IRP, Chișinău, 2007;
- 9) Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., **Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților**. - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „Bons Offices”), 92 p. ;
- 10) Cojocaru V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., **Pregătirea pentru liberare a deținuților**. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
- 11) Prițcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocaru A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție. Ghid practic**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 12) Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., **Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților**. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :, „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
- 13) Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**, IRP, Chișinău, 2009;
- 14) Zaharia V., Pistrinciuc V., Racu A., **Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 36 p. ;
- 15) Zaharia V., Harconiță N., Popa V., **Ghid de implicare comunitară în activitatea de probațiune în privința minorilor**. - Ch.: „Bons Offices” S.R.L., 2010, 68 p.;
- 16) Anton M. Van Kalmthout, **Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene**, Craiova, 2004;
- 17) Durnescu I., **Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere**, Craiova, 2001;
- 18) <http://www.irp.md/probatiune.php>;
- 19) <http://www.justice.gov.md>;
- 20) <http://www.cepprobation.org/>
- 21) www.probatiune.gov.md.